

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprtne reklamacije so poštne proste.

Zadružništvo in učiteljstvo.

Na veliki skupščini nemškega zadružništva, ki se je vršila od 17. do 18. avgusta 1905 v Strasburgu in koje so se vdeležili tudi zastopniki avstrijskega zadružništva, obsojalo se je postopanje nemških šolskih oblasti, koje so iz neopravičenih obzirov do nasprotnikov zadružništva izrekle, da se učiteljem sodelovanje na zadružnem polju ne priporoča.

Ker so pa na Nemškem ravno učitelji poleg duhovništva največja opora zadružništva, nastal je v zadružnih krogih velik vihar, ki je še narasel, ker so nasprotniki zadružništva vrh tega zahtevali, da tudi duhovščina ne sme sodelovati — v tem oziru so torej razmere na Nemškem slične našim slovenskim razmeram.

Seveda se nemški in tudi nemški listi z zadevo bavijo in razpravljajo posebno o sodelovanju učiteljstva.

Ne bo škodilo, če tudi mi o zadevi pišemo, opiraje se seveda na izvajanja raznih zadružnih listov:

Že dostikrat se je ravno učiteljstvu očitalo, da ima premalo smisla za gospodarske razmere ljudstva, da rajši zavzema neko gosposko stališče, oziroma, da nastopajo učitelji rajši kot učenjaki, kakor kot vzgojevalci naroda, ki bi morali dati otrokom praktično vedo.

Če taka očitavanja premotrivamo z ozirom na naše razmere, najdemo, da pač niso resnična.

Ako vstopi mlad učitelj v praktično življenje tudi z namenom, da bo sodeloval na gospodarskem polju, kmalo uvidi, da ne najde lahko z ljudstvom za to pravega stika. V čisto kmetijskih zadevah naš kmet rad po svoje dela, ne sprejema rad poduka, in če

pride celo nekmetovalce s kakim nasvetom, mu kmet ne bo zaupal; tu se torej učitelju ne ponuja ravno ugodna prilika za delo; priznati se pa mora, da je mnogo učiteljev premagalo vse take predsodke in imajo sedaj pri ljudstvu vplivno besedo tudi v čisto kmetijskih stvareh.

Lažje pa pride učitelj do sodelovanja v gospodarskih stvareh, ki so v zvezi s trgovino, z denarjem itd.; tu kmet, ki ne zna ravno prav dobro svinčnika ali peresa vihteti, hvaležno sprejme pomoč, tu so vrata, ki se odpirajo učitelju k zaupanju ljudstva.

V tem smislu pa učitelj na gospodarskem polju najlažje sodeluje, ako se približa drugim, koje si je ljudstvo ustanovilo i. s. omenjamo posebno posojilnice.

Vsaka rajfajzenovka tvori za svoj okoliš nekako sredotočje za vse denarno gospodarstvo in more splošno na vse gospodarstvo ugodno vplivati.

Ako učitelj sodeluje in pomaga izvrševati namene, koje ima rajfajzenovka, dobí vpogled v različne gospodarske odnose ljudstva, da more potem tudi s svojim nasvetom in dejanski pomagati.

Učitelj je navadno član načelstva ali nadzorstva — mnogokrat tudi načelnik; ima torej častno službo, ki ne more njegovi stanovski časti celo nič škodovati.

Ker pa dobiva za svoje delovanje od posojilnice primerno nagrado, čisto jako lepe zneske — poveča tudi svoje dohodke.

Smelo trdimo, da more učiteljstvo smatrati zadružništvo za dober in časten vir zvišanja svojih dohodkov.

Kot načelnik ozir. odbornik posojilnice pridobi učitelj pa tudi na svojem ugledu, pri-

dobi si zaupanje — in to more samo le ugodno uplivati na njegove vspehe v šoli.

Mnogo je že slovenskih učiteljev, ki marljivo in vspešno delujejo na zadružnem polju — nadejamo se pa, da postanejo ravno učitelji poleg duhovništva glavni sotrudniki pri našem delu.

N. G.

Politični ogled.

Za splošno in enako volilno pravico se je izrekel občinski odbor v Trbovljah v svoji seji dne 13. t. m. Tudi občinski svet graški je sklenil isto, zato so sedaj spodnještajerski nemški listi, posebno celjska „vartarica“, zelo hudi.

Avstrijski katoliški shod se začne na Dunaju dne 18. t. m. Udeležili se ga bodo vsi narodi avstrijski. Izmed Slovencev bodeta govorila na njem g. držav. poslanec Povše in voditelj kat. narodne stranke na Kranjskem g. dr. Ivan Šusteršič. Shod bo trajal do dne 22. t. m. Razpravljalo se bo na njem pred vsem o društveni organizaciji, tudi o mladeniški organizaciji so posebni poročevalci.

Odpor železničarjev končan. Na državnih železnicah so bili uslužbenci s svojo plačo nezadovoljni, zato so uprizorili poseben štrajk, da bi prisilili merodajne kroge, naj ugodijo njihovim zahtevam. Svojo službo so začeli opravljati natančno po zastarelih predpisih, ki so bili pravno še sedaj v veljavi, a so se že dolgo hitreje in spretneje izvrševali. Na državnih železnicah so nastali veliki neredi v prometu. Vlada se je začela pogajati ter ugodila delavskim zahtevam. Kdor je organi-

LISTEK.

Zgubljena krona.

(Novela. Poslovenil I. V. Starogorski.)

Na ozki brvi, ki je poljala čez deročo strugo, je stal Ratmir Kazinski. Srepa je zrl na nekaj belega, ki se je bliščalo na grajskem balkonu.

Ali vidijo njegove napete oči znabiti več kakor oči drugega zemljana? ...

Kazinski je bil lep mladenič, odkritosrčnega in prijaznega vedenja. Za lepim, prostim čelom je tičala marsikatera fantazija. Obleden je bil borno; blače so mu bile prekratke, rokavi na zagnji ozki. Ali to ni škodovalo mladeniču. Njegovo krepko telo je prišlo tembolj do veljave.

Ko se je skrilo ono belo na grajskem balkonu, se je tudi Ratmir obrnil in odšel čez brv dalje v gozd.

„Oho, Ratmir!“ zakliče nekdo njegovo ime.

„Poljubljam roko, gospod župnik“, odvrne Ratmir in se odkrije.

„S študiranjem torej ni nič?“ vpraša župnik.

„Ne. Ni podpore! Škoda!“ pristavi čez

nekaj časa. „Študiral bi rad, a domači morajo tudi živeti“.

Župnik se zamisli. „Da, da, je že pač tako. Če bi jaz mogel ... Ali moje sestre otrok porabi vse, kar si pritrgam.“

„Velečastiti ste že tako dovolj storili za-me.“

Za nekaj hipov reče župnik:

„Poskusil bom pri gospodi. Znabiti dá kako podporo, da lahko greš v slikarsko akademijo. To bi bilo žalostno, ako bi pustili, da tak talent ovane. Da, da! Poskusil bom ... le zanesi se na me! Do tedaj pa z Bogom!“

In častitljivi mož napravi nekaj dolgih, energičnih korakov, kot bi takoj hotel iti v grad.

„Ratmir, prinesi mi prej nekaj tvojih slik in risarij, da bom imel pokazati pri gospodi, razumeš?“

Ratmir mu da, kolikor jih je imel slučajno pri sebi.

„Sedaj pa zdrav!“

Sedaj se še le ločita. Župnik koraka zamišljeno naprej, Ratmir pa drvi domov, kot bi koga preganjal.

V sobi pri Kazinskem je bilo vse lepo urejeno. Miza, pogrnjena s snažnim prtom, z duhtečim šopkom na sredi. To vse je bilo pripravljeno v čast male komtese, grofove hčerke,

ki je javila, da pride pogledat. Sedaj je sedela za mizo. Osem otrok jo je pa gledalo okrog mize s prstom v ustih, kakor kak svetovni čudež.

„Kaj pa piše?“ vpraša komtesa in razgrne velik popisan papir.

„Dobro mu gre in profesor je zelo zadovoljen z njim. In mnogo se ima učiti, piše, in zelo hvaležen je za dobrote“, govori ženica, mati Ratmira. „Milostljivo komteso pozdravlja tolikokrat in na izkazano dobroto ne pozabi, dokler bo živ.“

Mala gospica nekoliko zardi ter bere pazljivo pismo do konca. In ko je že prebrala do konca, obviše ji oči še dolgo na podpisu.

„Sedaj slika neko veliko podobo“, reče zamišljeno komtesa.

„Da! ... Ali ne razumemo ga prav“, reče mati z neakim ponosom.

„Kaj pa slika?“

„Mislim ... tako je namreč rekel ...“

„Zgubljeno krono“, pomaga Fran starejši sestr. „Začel jo je že, ko je bil še doma. Bil je kralj, ki je drvel le za zemeljskim bogastvom in srečo. Ko je nekoč iskal srečo, zgubi svojo krono. Zmuden, žalosten in reven jo išče po gozdih in pustinja. Krona je pa padla v cvetni grm, kjer je bila popolnoma skrita med listjem in cvetjem, varovana od trnja. Pri tem cvetnem grmu pa je sedela

ziran, vse doseže! Kmet ni organiziran, zato nič ne doseže!

Ogrski Košutovci so morali preteklo nedeljo zborovati pod varstvom žandarskih in vojaških bajonetov. In ti strahopetneži hočejo zanesti revolucijo med ljudstvo! Hujskati pač znajo, toda kadar bi morali tudi kaj trpeti, se ustrašijo in postavijo v senco bajonetov. Ogrski ministri se vsi potegujejo za državno-zborske mandate. Tudi novo ministrstvo pod baronom Fejervarijem slovanskim narodom ni naklonjeno.

Španski kralj Alfons XIII. na Dunaju. V začetku tega tedna je bil španski kralj Alfons na obisku pri našem cesarju, ki ga je zelo prijazno sprejel in ga imenoval za polkovnika imejitelja 38. pešpolka.

Nemški cesar je imel pri zapriseganju novincev v Potsdamu krasen nagovor. Rekel jim je: Tukaj vidite pred seboj altar in na njem križ, znamenje vseh kristijanov. Kot kristijani ste danes prisegali. Upam in želim, da se boste te prispege vedno spominjali... Kažite pot drugim v strahu božjem, v zvestobi in pokorščini! Nemški cesar je dalekoviden in moder vladar, to se mu mora priznati, čeprav tudi v drugih, osobito narodnih ozirih ne moremo odobravati njegovih dejanj.

Dopisi.

Sv. Ilj v Slov. gor. (Volitve v Cirknici.) Čudne reči se gode v naši cirkniški občini. Celo leto že odlagajo volitve. Ljudje so hodili gledat in povpraševati, pa vedno se je reklo: še ni nič, pa kmalu bo vse razpisano. Včasih pa so se gospod Korl tudi malo razjezili. Nikjer ni bilo nikdar videti imenika volilcev, nikjer nismo mogli najti razglasa. Zdaj pa se je naenkrat reklo: že od 8. oktobra je vse razpisano. In res, na občinski tabli so našli razglas — pa skrit za drugimi papirji, in imenik volilcev je tudi prilezel iz svojega skrivališča. Tu vidimo črno na belem, da je volilni imenik res že od 8. okt. na razpolago — pa izvedeti se je to smelo še le potem, ko je že davno potekel čas za reklamacije. In to ni moglo drugače biti, ker je tako hotela nemška pamet. Ko so namreč volilci videli imenik, prijemali so se za glave in niso mogli verjeti svojim očem. V prvem razredu volijo „častni občani“. To so vam presneti „erenbürgarji“ — ker niti vsi odborniki ne vedo, kdaj so bili izvoljeni, niti jih ne poznajo. Zdaj pa se mariborski Šmiderer,

lepa devica ter si pletla venec iz rož. Kralj pride mimo in zagleda devico. Sedaj še le spozna, da je najlepša krona ona, katero plete ljubezen in cvetja. Moč in bogastvo pomeni zlato krono, pa tudi vzbuja zavist, sovraštvo in sebičnost. Kralj pusti zlato krono med trnjem in vzame ono iz rož, ki jo mu je dala devica na glavo. Ker srečen je le oni, ki je ljubljen.

Komtesa gleda zamišljeno pred se, pokima z glavo in molči.

„Podoba pride na razstavo“, reče ponosno mati. „In ako bo prodana, je rekel, pojde v Rim, nam pa pošlje denar, da si kupimo kravico“.

„Ali pojdeva, komtesa“, vpraša guvernant angliški. Med bosonogimi otroci se ni počutila posebno dobro.

Gospica se vzdigne.

„Da bi jo le prodal“, reče prijazno materi. „Zelo ponosna bi bila nanj. Postal bo še velik umetnik“.

„Ali bo zaslužil mnogo denarja?“ vpraša radovedno mlajša hči.

„Seveda!... Vsekako mu gratuliram, ako dovoli oče“.

„Ali komtesa!“ svari guvernant.

„Ako pride njegova podoba v razstavo“, pristavi na to. „Pozdravljam ga, ko mu pišete.“

„Komtesa... komtesa“, svari zopet gu-

slavni Helcl, dr. Venigerholec, doma iz Središča, in še nekaj takih za Cirknico „velezaslužnih“ mož, blišči v prvem razredu pred vsemi davkoplačevalci. Veliki posestniki pa, ki plačujejo velike davke in so dozda vedno volili v višjem razredu — vsi so potisnjeni nazaj daleč za tiste, ki ne plačujejo niti vinarja davka in ki za našo občino nimajo niti toliko zaslug kot najzadnji viničar ali hlapec. Kakšne druge krivice so se še godile, bomo že poročali, da vsi občani svojega preljubnjivega predstojnika prav spoznajo. Danes si dovolimo samo vprašanje: Kaj porečejo k takemu početju politične oblasti? Kaj takega se gotovo še ni nikjer zgodilo! In ti „Korl“, ali je to pravilno in pravično? Ali se to spodobi za moža, ki bi bil rad občinski predstojnik, ki naj skrbi za red in pravico? Ali tako skrbiš za svojo občino? Ali so ti več nekateri „gospodje“, ki še Cirknice ne poznajo, kakor vrli domači posestniki, ki morebiti plačujejo pet- ali desetkrat več davka kakor ti? Dobro, da si se pokazal, kakšen si v resnici! Gotovo se še spominjaš, kako si pod Repnikovim križem Bogeću podplate kazal — skrbeli bomo za to, da boš tako delal tudi pod županskim stolcem. To bo najlepše plačilo za tvoje delovanje!

Iz Gornjega Dupleka. (Od broda.) Veliko ljudem je znan brod na Dravi v Zgor. Dupleku, ker gre okrajna cesta iz Maribora čez brod, mimo vrberskih hribov na Ptuj. Ako prideš, dragi prijatelj, iz Maribora do broda in potem čez Dravo, vidiš gosilno g. Krajnc. Oglej si bolj natančno to hišo in zapazil boš nad vrati kamenito ploščo, na kateri so vsekane besede: Gast-Haus zum Johan Krajnc.

Zaradi tega nemškega napisa je bil že gostilničar opozorjen, naj naredi tudi slovenskega. Obljubil je sicer, da bo hitro dal vsakati slovenski napis v ploščo, toda preteklo je že čez dve leti, pa slovenskega napisa še nima. Kaj pa bi vi rekli g. Krajnc, če bi se Slovenci tako ogibali vaše gostilne, kakor se vi izogibate slovenskega napisa?

G. Krajnc je tudi računski vodja od broda. Ker pa brod spada štirim občinam, v katerih so večinoma vrli narodni možje, Vam svetujem, da zahtevate od g. Krajnc slovenske spise in račune. Če noče slovenski poslovati, pa si izvolite drugega moža. Povsod gre Slovan na dan, kateri ni zaspan. Vzemite si za vzgled vrlo občino Gočova v Slov. gor.

Popotnik čez brod.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Popravek.) Spoštovani gospod urednik! V zadnji številki „Slov. Gosp.“ ste delali krivico našemu gosp.

vernanta. „Komtesa pozablja“, pristavi angliški, „da mlada dama ne pozdravlja moških.“

Nevoljno zmaje komtesa Evgenija z glavo.

„Midva sva mladostna prijatelja.“

„Ali ti ljudje!“

„So pridni in pošteni ljudje“, reče Evgenija s povdankom.

Pretekli sta dve leti. Spremenilo se je marsikaj.

Grof je umrl naglo in nepričakovano in Evgenija je postala bogata dedinja.

Bila je še v žalni obleki in že so jeli prihajati sorodniki in znanci ter ji govorili o možitvi. S sedemnajstimi leti še devojki ni sila, da bi mislila na moža... Mladi in stari so se oglašali ter dvorili lepi in bogati grofici. Med njimi tudi nek ubobožan knez. Ta je bil od njene tete priporočen najbolj. Bil je krepek in zal mož. Evgeniji so prijali njegovi pokloni, kakor tudi misel, postati kneginja, in — kmalu so govorili po vasi, da bosta zakonski dvojici.

Tudi Ratmir, ki je napredoval z orjaškimi koraki, je zvedel od doma to novico. Mogoče pa, da je pozabil na mladostne sanje za „komteso“, mogoče tudi, vtopljen v resno delo, ni več mislil na romantične dogodljaje, ni odgovoril na to pismo. Podpore iz gradu ni rabil več in v pismeni zvezi s komteso tudi ni bil. Stvar je bila zanj brezpomembna...

pürgermajstru. Rekli ste (kdo Vam je le povedal?), da naš g. pürgermeister premalo skrbijo za ceste, in da moramo mi Trojičani do kolen po blatu kobacati. Je že res, naš g. pürgermeister so poskrbeli za strašno velike nemške nadpise po trgu, na ceste so pa pozabili. Pa veste, g. pürgermajstra le pustite pri miru; oni že vejo, kaj delajo, naš g. Golob. So hodili k lenarčemu Mravljak, Bog jim daj dobro, občinske politike se učil, naš g. Golob, in Lenarčani bi jih kaj radi imeli; so skoro tak „kšajt“, „fajndlih“ pa še bolj kakor pokojni g. Mravljak lenarčki, Bog jim daj dobro, naš gosp. Golob. „Pecirksomman“ lenarčki so letos nameravali biti naš g. Golob. So hodili na volitve k Sv. Lenartu in so tam tudi za piti dali, pa niso bili izvoljeni naš g. Golob. Čeli trojički trg bi „pofajštrali“, če bi dobili ključce od „pecirksomman“ naš g. Golob, in Trojičani bi nič več ne kobacali po blatu. Pa niso „gratali“ „pecirksomman“ naš g. Golob, nič ne bodo „pecirksomman“ odpirali in ne bodo trga s kmečkim denarjem „fajštrali“ naš g. Golob, nemškutarski trojički pürgarji še bodo dalje po blatu kobacali, če ne bodo segli v občinsko kaso naš g. Golob.

Tržan s turškim nadpisom.

Spodnja Polskava. Le malo kedaj se sliši v časopisih o nas Sp. Polskavlanov. Marsikdo bi si mislil, da pri nas živimo življenje, mirno, brez narodnih bojov. Pred par leti še nismo poznali medsebojnega nasprotstva, čeprav se je šopiril nemški duh s Pragerkega po Polskavi in lovil v svoje kremplje slovenske posestnike omahljivce. A mi smo to mirno gledali misleč, kaj to, saj to nima za nas nobenih posledic. Prišlo je drugače! Ob volitvah, naj so bile občinske, deželne ali državno-zborske, nismo se brigali za naše narodne moze, puščali smo vedno vse našim nasprotnikom in stem smo zagazili. Za vso našo potrpežljivost in udanost začeli so nas izzivati s svojo nemško-luteransko šolo. S to šolo nam hočejo naše otroke potujčiti in od-tujiti, dobro vedo, da kakor hitro imajo mladino na svoji strani, jim bo lahko doseči vse kar želijo.

Znao je, da so otroci takih šol najhujši nasprotniki slovenskega jezika, največji zagrizenci, pravo nemško agitacijsko orodje. Da čim prej dosežejo svoj smoter, je njih geslo: „Razširjevati šolo mučilnico kolikor se da, otroke revnih starišev brez šolnine sprejemati“. Šolnino bodo plačevali sami, saj ne bo treba dolgo. In kakor hitro bodo videli, da jim je treba nove šole, bodo priromali očka Steinklauber v spremstvu g. Potočnika in s ponosom rekli, naša mučilnica je prenapoljena slovenskih otrok, mi zahtevamo novo šolo na

Bil je lep, jasen predpoldan. Dan po promoviranju v umetni razstavi in Ratmir je stal ponosen in srečen v bližini svojega umotvora, ki mu je — hvala blagemu profesorju — pripomogel do častne medalje. Radovedno, vendar s prevdankom, je poslušal skrivaj sodbo občinstva. Mislil je le na svojo znanost in na visoke cilje, katere si je črtal.

Hipoma sliši imenovati svoje ime. Zagleda dve dami v polžalni obleki in mladega, elegantnega in zelo vitkega moža. Ta je oni mladi dami dvoril zelo prijazno, rekel bi, nežno.

„To je slika Ratmira Kazinskega“, reče mlada dama. „Žalibog sem že pozabila njegov obraz. Krasno delo!“

„Podpiral ga je, ako se ne motim, tvoj oče?“ vpraša starejša dama.

„Da, kmetski mladenič, sin revnega kmetiča“, noslja mlad mož. „Slišal sem o njem. Čudovito, kako napredujejo ljudje! Ni res?“

„Talent in ženijalen duh, podpiran s trudom in vztrajnostjo, dela iz kmetov kralje“, reče mlada dama navdušeno. „Resnično, rada bi ga zopet videla.“

V Ratmiru se zgane nekaj. Spoznal je Evgenijo. Njegovo srce je jelo glasno biti, kakor takrat, ko je hodil skrivaj za komteso in oboževal njeno senco.

„Nu, bo pač umetnik z dolgimi lasmi in

ziran, vse doseže! Kmet ni organiziran, zato nič ne doseže!

Ogrski Košutovci so morali preteklo nedeljo zborovati pod varstvom žandarskih in vojaških bajonetov. In ti strahopetneži hočejo zanesti revolucijo med ljudstvo! Hujskati pač znajo, toda kadar bi morali tudi kaj trpeti, se ustrašijo in postavijo v senco bajonetov. Ogrski ministri se vsi potegujejo za državno-zborske mandate. Tudi novo ministrstvo pod baronom Fejervarijem slovanskim narodom ni naklonjeno.

Španski kralj Alfons XIII. na Dunaju. V začetku tega tedna je bil španski kralj Alfons na obisku pri našem cesarju, ki ga je zelo prijazno sprejel in ga imenoval za polkovnika imejitelja 38. pešpolka.

Nemški cesar je imel pri zapriseganju novincev v Potsdamu krasen nagovor. Rekel jim je: Tukaj vidite pred seboj altar in na njem križ, znamenje vseh kristijanov. Kot kristijani ste danes prisegali. Upam in želim, da se boste te prispege vedno spominjali... Kažite pot drugim v strahu božjem, v zvestobi in pokorščini! Nemški cesar je dalekoviden in moder vladar, to se mu mora priznati, čeprav tudi v drugih, osobito narodnih ozirih ne moremo odobravati njegovih dejanj.

Dopisi.

Sv. Ilj v Slov. gor. (Volitve v Cirknici.) Čudne reči se gode v naši cirkniški občini. Celo leto že odlagajo volitve. Ljudje so hodili gledat in povpraševati, pa vedno se je reklo: še ni nič, pa kmalu bo vse razpisano. Včasih pa so se gospod Korl tudi malo razjezili. Nikjer ni bilo nikdar videti imenika volilcev, nikjer nismo mogli najti razglasa. Zdaj pa se je naenkrat reklo: že od 8. oktobra je vse razpisano. In res, na občinski tabli so našli razglas — pa skrit za drugimi papirji, in imenik volilcev je tudi prilezel iz svojega skrivališča. Tu vidimo črno na belem, da je volilni imenik res že od 8. okt. na razpolago — pa izvedeti se je to smelo še le potem, ko je že davno potekel čas za reklamacije. In to ni moglo drugače biti, ker je tako hotela nemška pamet. Ko so namreč volilci videli imenik, prijemali so se za glave in niso mogli verjeti svojim očem. V prvem razredu volijo „častni občani“. To so vam presneti „erenbürgarji“ — ker niti vsi odborniki ne vedo, kdaj so bili izvoljeni, niti jih ne poznajo. Zdaj pa se mariborski Šmiderer,

lepa devica ter si pletla venec iz rož. Kralj pride mimo in zagleda devico. Sedaj še le spozna, da je najlepša krona ona, katero plete ljubezen in cvetja. Moč in bogastvo pomeni zlato krono, pa tudi vzbuja zavist, sovraštvo in sebičnost. Kralj pusti zlato krono med trnjem in vzame ono iz rož, ki jo mu je dala devica na glavo. Ker srečen je le oni, ki je ljubljen.

Komtesa gleda zamišljeno pred se, pokima z glavo in molči.

„Podoba pride na razstavo“, reče ponosno mati. „In ako bo prodana, je rekel, pojde v Rim, nam pa pošlje denar, da si kupimo kravico“.

„Ali pojdeva, komtesa“, vpraša guvernanta angleški. Med bosonogimi otroci se ni počutila posebno dobro.

Gospica se vzdigne.

„Da bi jo le prodal“, reče prijazno materi. „Zelo ponosna bi bila nanj. Postal bo še velik umetnik“.

„Ali bo zaslužil mnogo denarja?“ vpraša radovedno mlajša hči.

„Seveda!... Vsekako mu gratuliram, ako dovoli oče“.

„Ali komtesa!“ svari guvernanta.

„Ako pride njegova podoba v razstavo“, pristavi na to. „Pozdravljam ga, ko mu pišete.“

„Komtesa... komtesa“, svari zopet gu-

slavni Helcl, dr. Venigerhole, doma iz Središča, in še nekaj takih za Cirknico „velezaslužnih“ mož, blišči v prvem razredu pred vsemi davkoplačevalci. Veliki posestniki pa, ki plačujejo velike davke in so dozda vedno volili v višjem razredu — vsi so potisnjeni nazaj daleč za tiste, ki ne plačujejo niti vinarja davka in ki za našo občino nimajo niti toliko zaslug kot najzadnji viničar ali hlapec. Kakšne druge krivice so se še godile, bomo že poročali, da vsi občani svojega preljubnjivega predstojnika prav spoznajo. Danes si dovolimo samo vprašanje: Kaj porečejo k takemu početju politične oblasti? Kaj takega se gotovo še ni nikjer zgodilo! In ti „Korl“, ali je to pravilno in pravično? Ali se to spodobi za moža, ki bi bil rad občinski predstojnik, ki naj skrbi za red in pravico? Ali tako skrbiš za svojo občino? Ali so ti več nekateri „gospodje“, ki še Cirknice ne poznajo, kakor vrli domači posestniki, ki morebiti plačujejo pet- ali desetkrat več davka kakor ti? Dobro, da si se pokazal, kakšen si v resnici! Gotovo se še spominjaš, kako si pod Repnikovim križem Bogeču podplate kazal — skrbeli bomo za to, da boš tako delal tudi pod županskim stolcem. To bo najlepše plačilo za tvoje delovanje!

Iz Gornjega Dupleka. (Od broda.) Veliko ljudem je znan brod na Dravi v Zgor. Dupleku, ker gre okrajna cesta iz Maribora čez brod, mimo vrberskih hribov na Ptuj. Ako prideš, dragi prijatelj, iz Maribora do broda in potem čez Dravo, vidiš gosilno g. Krajnc. Oglej si bolj natančno to hišo in zapazil boš nad vrati kamenito ploščo, na kateri so vsekane besede: Gast-Haus zum Johan Krajnc.

Zaradi tega nemškega napisa je bil že gostilničar opozorjen, naj naredi tudi slovenskega. Obljubil je sicer, da bo hitro dal vsakati slovenski napis v ploščo, toda preteklo je že čez dve leti, pa slovenskega napisa še nima. Kaj pa bi vi rekli g. Krajnc, če bi se Slovenci tako ogibali vaše gostilne, kakor se vi izogibate slovenskega napisa?

G. Krajnc je tudi računski vodja od broda. Ker pa brod spada štirim občinam, v katerih so večinoma vrli narodni možje, vam svetujem, da zahtevate od g. Krajnc slovenske spise in račune. Če noče slovenski poslovati, pa si izvolite drugega moža. Povsod gre Slovan na dan, kateri ni zaspan. Vzemite si za vzgled vrlo občino Gočova v Slov. gor.

Popotnik čez brod.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Popravek.) Spoštovani gospod urednik! V zadnji številki „Slov. Gosp.“ ste delali krivico našemu gosp.

vernanta. „Komtesa pozablja“, pristavi angleški, „da mlada dama ne pozdravlja moških.“

Nevoljno zmaje komtesa Evgenija z glavo.

„Midva sva mladostna prijatelja.“

„Ali ti ljudje!“

„So pridni in pošteni ljudje“, reče Evgenija s povdankom.

Pretekli sta dve leti. Spremenilo se je marsikaj.

Grof je umrl naglo in nepričakovano in Evgenija je postala bogata dedinja.

Bila je še v žalni obleki in že so jeli prihajati sorodniki in znanci ter ji govorili o možitvi. S sedemnajstimi leti še devojki ni sila, da bi mislila na moža... Mladi in stari so se oglašali ter dvorili lepi in bogati grofici. Med njimi tudi nek ubobožan knez. Ta je bil od njene tete priporočen najbolj. Bil je krepek in zal mož. Evgeniji so prijali njegovi pokloni, kakor tudi misel, postati kneginja, in — kmalu so govorili po vasi, da bosta zakonski dvojici.

Tudi Ratmir, ki je napredoval z orjaškimi koraki, je zvedel od doma to novico. Mogoče pa, da je pozabil na mladostne sanje za „komteso“, mogoče tudi, vtopljen v resno delo, ni več mislil na romantične dogodljaje, ni odgovoril na to pismo. Podpore iz gradu ni rabil več in v pismeni zvezi s komteso tudi ni bil. Stvar je bila zanj brezpomembna...

pürgermajstru. Rekli ste (kdo Vam je le povedal?), da naš g. pürgermeister premalo skrbijo za ceste, in da moramo mi Trojičani do kolen po blatu kobacati. Je že res, naš g. pürgermeister so poskrbeli za strašno velike nemške nadpise po trgu, na ceste so pa pozabili. Pa veste, g. pürgermajstra le pustite pri miru; oni že vejo, kaj delajo, naš g. Golob. So hodili k lenarčemu Mravljaku, Bog jim daj dobro, občinske politike se učil, naš g. Golob, in Lenarčani bi jih kaj radi imeli; so skoro tak „kšajt“, „fajndlih“ pa še bolj kakor pokojni g. Mravljak lenarčki, Bog jim daj dobro, naš gosp. Golob. „Pecirksomman“ lenarčki so letos nameravali biti naš g. Golob. So hodili na volitve k Sv. Lenartu in so tam tudi za piti dali, pa niso bili izvoljeni naš g. Golob. Čeli trojički trg bi „pofajštrali“, če bi dobili ključce od „pecirksomman“ naš g. Golob, in Trojičani bi nič več ne kobacali po blatu. Pa niso „gratali“ „pecirksomman“ naš g. Golob, nič ne bodo „pecirksomman“ odpirali in ne bodo trga s kmečkim denarjem „fajštrali“ naš g. Golob, nemškutarski trojički pürgarji še bodo dalje po blatu kobacali, če ne bodo segli v občinsko kaso naš g. Golob.

Tržan s turškim nadpisom.

Spodnja Polskava. Le malo kedaj se sliši v časopisih o nas Sp. Polskavlanov. Marsikdo bi si mislil, da pri nas živimo življenje, mirno, brez narodnih bojov. Pred par leti še nismo poznali medsebojnega nasprotstva, čeprav se je šopiril nemški duh s Pragerkega po Polskavi in lovil v svoje kremplje slovenske posestnike omahljivce. A mi smo to mirno gledali misleč, kaj to, saj to nima za nas nobenih posledic. Prišlo je drugače! Ob volitvah, naj so bile občinske, deželne ali državno-zborske, nismo se brigali za naše narodne moze, puščali smo vedno vse našim nasprotnikom in stem smo zagazili. Za vso našo potrpežljivost in udanost začeli so nas izzivati s svojo nemško-luteransko šolo. S to šolo nam hočejo naše otroke potujčiti in od-tujiti, dobro vedo, da kakor hitro imajo mladino na svoji strani, jim bo lahko doseči vse kar želijo.

Znao je, da so otroci takih šol najhujši nasprotniki slovenskega jezika, največji zagrizenci, pravo nemško agitacijsko orodje. Da čim prej dosežejo svoj smoter, je njih geslo: „Razširjevati šolo mučilnico kolikor se da, otroke revnih starišev brez šolnine sprejemati“. Šolnino bodo plačevali sami, saj ne bo treba dolgo. In kakor hitro bodo videli, da jim je treba nove šole, bodo priromali očka Steinklauber v spremstvu g. Potočnika in s ponosom rekli, naša mučilnica je prenapoljena slovenskih otrok, mi zahtevamo novo šolo na

Bil je lep, jasen predpoldan. Dan po promoviranju v umetni razstavi in Ratmir je stal ponosen in srečen v bližini svojega umotvora, ki mu je — hvala blagemu profesorju — pripomogel do častne medalje. Radovedno, vendar s prevdankom, je poslušal skrivaj sodbo občinstva. Mislil je le na svojo znanost in na visoke cilje, katere si je črtal.

Hipoma sliši imenovati svoje ime. Zagleda dve dami v polžalni obleki in mladega, elegantnega in zelo vitkega moža. Ta je oni mladi dami dvoril zelo prijazno, rekel bi, nežno.

„To je slika Ratmira Kazinskega“, reče mlada dama. „Žalibog sem že pozabila njegov obraz. Krasno delo!“

„Podpiral ga je, ako se ne motim, tvoj oče?“ vpraša starejša dama.

„Da, kmetski mladenič, sin revnega kmetiča“, noslja mlad mož. „Slišal sem o njem. Čudovito, kako napredujejo ljudje! Ni res?“

„Talent in ženijalen duh, podpiran s trudom in vztrajnostjo, dela iz kmetov kralje“, reče mlada dama navdušeno. „Resnično, rada bi ga zopet videla.“

V Ratmiru se zgane nekaj. Spoznal je Evgenijo. Njegovo srce je jelo glasno biti, kakor takrat, ko je hodil skrivaj za komteso in oboževal njeno senco.

„Nu, bo pač umetnik z dolgimi lasmi in

vaše stroške. In tedaj bodo naši nemčurji radostno dovolili in rekli: „Gospod, vse karkoli zahtevajo, vse bomo storili“. In da se naši nemčurji čimprej vredne skažejo pragerakim Nemcem, kateri jim za hrbotom osle kažejo, so skrbeli, da je prišla občina v posilnemške roke, da nas bodo tem lažje Pragerčani izsesavali. Zvedeli smo, da je krajni nemški šolski svet sklenil zidati šolo na naše stroške in ko to dosežejo, delali bodo na to, da postane Pragersko samostojna davčna občina. Tako ne bomo imeli s Pragerskega nobenih dohodkov, pač pa bomo morali plačevati nemško šolo. Vaščani, vzdramite se, ne bodite taki zaspanci in ne trobite vedno to neumno nemškutarijo v vašo škodo! Videli boste, da se bodo Pragerčani ločili od vas in vas gmotno in gospodarsko ugonobili. Kje je vaša zavest! Kje je vaš ponos? Pazite dobro, da vas nemčurji ne ugonobijo! Prihodnjič več!

Ljutomer. (Naša nemška m-učilnica.) Čujte, kako goreč Nemec je šolski vodja na nemški šoli v Ljutomeru! — Kako goreče zna skrbeti, da se pomnoži število slovenskih otrok na nemški šoli. Rekel je slovenskim starišem, naj že en dan poprej pripeljejo svoje otroke k zapisavanju, drugače ne bodo sprejeti, ker se jih je že prej toliko oglasilo, da ne bo prostora za nje. Kdo bi se ne čudil?! Mi smo desedaj bili prepričani, da imate na nemški šoli preveč prostora, pa — premalo otrok! Kaj pa vi mislite, gospod šolski vodja?!

Veliko se trudite v škodo slovenskemu narodu, ki ste izšli iz njega; pa to vam ni v čast in korist, ker kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Kakšno plačilo pričakujete za svoje olikanega človeka nevredno dejanje?! Pričakujete povišanja?! Ali mislite, da postanete nadučitelj na šoli, kjer ste tako dolgo robovali?! Ali ne vidite, da vas Nemci ne marajo?!

Znani učitelj Voller se je oglasil v „Tagespošti“ št. 290 od 19. oktobra. Ne omenjali bi tega, če bi ta dopis ne bil priznanje, na kako slabih nogah stoji nemška šola.

„Nada, upanje boljše prihodnosti za Nemce na Južnem Štajerskem leži v napredku ponemčevalnic! Učitelj na taki ponemčevalnici ima silno težavno delo! Ne sme biti samo učitelj, ne, v prvi vrsti mora biti „nacionalec“ — Slovenozerec. Ako mu manjka ta lastnost, ni za rabo, in naj si bo tudi najboljši učitelj!“ In sedaj pride priznanje!

„Razpisana je bila nadučiteljska služba in tudi eno učiteljsko mesto! Šola je v trgu,

blizu železnice, štirirazrednica, v drugem plačilnem razredu. V trgu je okr. glavarstvo, razni uradi itd. Šolsko poslopje novo, učil dovolj na razpolago, toda manjka — učencev. Vse to so take okolščine, ki vabijo učitelje. Kajpak, lepo stanovanje, lepa plača, pa malo dela! Vsa preostaja časa za agitacijo! In vendar, za obe mesti se je oglasil samo en prošnjik! To je res žalostno!“ In g. Voller išče vzrokov! Prvi vzrok: vzgoja in pouk na taki ponemčevalnici je zelo težek! To vam pa že verujemo! Zakaj pa lovite slovenske otroke, zadovoljite se z nemškimi! Drugi vzrok: trdosrčni Slovenci preganjajo nemške učitelje, jih sovražijo, črnijo po časnikih — jih tudi včasih pretepejo, kadar se preveč spozabijo.

Tri resnice odsevajo iz Vollerjevega dopisa. Prva: ponemčevalnice na južnoštajerskem nimajo dovolj otrok, seveda jih manjka tudi v Ljutomeru, zato pa jih treba loviti na vse mogoče načine. Druga: v teh šolah se umstveno kvari in zanemarija slovenska deca. Tretja: učitelji na teh šolah so pionirji, ki bi naj zidali vsenemški most do Adrije!

In v take šole ponemčevalnice bi vi slovenski stariši pošiljali svoje otroke? Saj je znano, da niti trdi Nemci nočejo pošiljati svojih otrok v take posili-nemške šole!

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Osebnosti. Njih prevzvišenost knez in škof dr. Mih. Napotnik so se odpeljali h škofijskim konferencam na Dunaj. — Avstrijskega katoliškega shoda se udeleži iz Maribora mil. g. kanonik dr. I. Mlakar.

S šole. Izpit učne usposobnosti za ljudske šole s slovensko-nemškim učnim jezikom so prestali v Ljubljani sledeči učitelji iz Štajerskega: gg. Pavel Flerè, Ivo Petrák, Franc Drnovšek in Vinko Okorn. — Zasebna dvo-razredna dekliška šola šolskih sester v št. Petru pri Mariboru se razširi v trirazredno. Tamošnja trirazredna mešana ljudska šola se spremeni v trirazredno deško ljudsko šolo.

Mariborske novice. Mizarski vajenec Simon Jare je ukradel, kakor smo takrat poročali, v Muti pri tovarnarju Erberju različne stvari vredne 240 kron. ko je polagal s svojim mojstrom tlak. Ker je bil že dvakrat predkaznovan, dobil je tokrat šest mesecev. — V torek, dne 14. t. m. je predaval v Narodnem domu g. profesor L. Poljanec jako zani-

mivo in poljudno o malariji. Došlo je malo občinstva, žal, da se delavski sloji, za katere so v prvi vrsti taka podučna predavanja priredijo, premalo zato brigajo. Upamo, da bo pri prihodnjem predavanju, katerega bomo pravočasno naznanili, več delavskega občinstva. — V tukajšnjem hotelu „pri zamorcu“ je služila 30 letna Urša Kamensak iz Dobrne pri Ptuj. Dne 13. t. m. pa jo je policija aretirala, ker je kradla svoji gospodinjici perilo. — Na koroškem kolodvoru so zlagali železniški delavci tračnice. Pri polaganju je utrgalo 50 letnemu delavcu Janezu Kramerju štiri prste na desni roki. Ostali delavci so namreč izpustili, medtem ko je Kramer še vedno držal. — Neki trgovec je pustil v čakalnici na južnem kolodvoru zavitek z blagom, medtem ko je šel v restavracijo. Ko je prišel nazaj, ni bilo več zavitka.

Fram. Občinske volitve so se precej mirno, za narodno kmečko stranko ugodno izvršile zadnjega oktobra, a nemirno pričakujemo izvolitve novega župana. V odbor je prišlo nekaj prav narodnih kmetov. — Izginil je sneg z našega Pohorja, a zapustil je na sadnem in drugem drevju strašne sledove. Polomljena, razčesana, podrti leže drevesa. Nekateri posestniki imajo škode po več sto kron. — Framsko vino je izvrstno. Kdor ne veruje, naj pride okusit in kupil je bo. Cerkevno vino se je prodajalo po 80 vin. liter. Torej ni prazna hvala. — Nemila smrt je v torek, dne 7. nov. pobrala dobro mater, skrbno gospodinjico, pridno ženo in verno katoličanko Ano Koren, dom. Jozl. Ogromna mdožica ljudstva pri pogrebu je pričala, kako vsestransko priljubljena je bila ta vrla kmetica. Počivaj v miru, blaga mati, in vživaj plačilo od svojega truda in dolgotrajnega trpljenja. Vaju pa, preblagi oče Jozl in ljuba hčerka, naj Bog tolaži in krepi v vajini neizrekljivi žalosti. — Zadnjo nedeljo o mraku smo opazili iz Frama velik požar na slivniškem Pohorju. Poizvedeli smo, da je pogorela hiša in gospodarsko poslopje kmetice vdove Uršule Koren v Rančah. Še strašnejše pa je to, da je tudi kmetica zgorela. Hitela je v goreče poslopje, da si še kaj reši, a našla je grozno smrt v plamenečem, podirajočem se posloplju.

Pozor, naborni zavezanci! Naborne zavezance, ki pridejo prihodnje leto k naboru, še enkrat opozarjamo, da se morajo tekom tega meseca zgledati pri občinskem uradu občine, v kateri stanjujejo. Kdor se ne oglasi, se kaznuje z globo 10 do 200 K.

Nove mere se mora posluževati pri kupčiji s sadjem, tako je določilo okrajno gla-

zamazanimi prsti“, se smeje knez. „On je ženij! Nobena družba za vas, komtesa!“

Znabiti bi ostal Ratimir neopažen v kotu. Ali te besede zbude njegov kmetski ponos in samozavest. Stopi naprej, lepo, elegantno oblečen mož, brez posebnih okraskov, z zlato medaljo na prsih.

„Ako dovolite, komtesa“, reče in se vljudno prikloni, „se vam predstavljam.“

„Ratimir Kazinski“, vzklikne Evgenija presenečena in lahno zardi.

„Da, Ratimir Kazinski“, odvrne slikar in gleda v ljubko obličje. Še vedno so sevale izpod čela lepe, velike, rujave in idealne oči.

Poda mu roko, kojo poljubi. Nato ga predstavi svojim spremljevalcem. Knez se dotakne le svojega pokrivala, teta pa ga je motrila skozi lorgnon.

„Dovolite, komtesa, da sem vaš Ciceron?“ vpraša proseče Ratimir.

Evgenija privoli in vzame takoj njegovo roko. Knezu seveda to ni bilo prav.

„Kaj si vsega ne dovoli ta kmetski bedak“, zagodrnja k teti. „Evgenija se mi zdi pa tudi čudna!“

Nasproti je prišel v obnošenem cilindru star gospod, kojemu so se odkrivali vsi.

„Ah, princ, brat kralja!“ pošepeta teta in se prikloni.

Tudi knez privzdigne klobuk.

Stari gospod se nasmeje slikarju ter mu

poda roko. „Bog vas živi, Kazinski... Bog živi! Morebiti celo nevesta? Čestitam srčno!“ Še en mahljaj z roko v pozdrav in dobrovoljni princ gre dalje.

Evgenija je zardela in počasi odtegnila roko iz roke Kazinskega. Slikar je postal zmeden. Nato se nasmeje.

„Prav imate, komtesa; znan mi je prepad, ki nas loči. Njegova kraljeva Visokost me je videla prvič iti z damo. Odtod ta pomota.“

„Zdite se mi posebno priljubljen celo v najvišjih krogih“, reče knez vsekako zlobno.

Kazinski molči in pogleda Evgenijo. Ona pa vzame odločno zopet njegovo roko in Ratimir jo potegne tesneje k sebi. Govorila sta sicer o samih podobah in o umetnosti, o njegovih načrtih, ali... čutila sta, da sta ustvarjena drug za drugega...

Ko se ločita, si stisnita roki. „Ali mi boste pisali iz Rima?“ vpraša Evgenija.

„Ako smem računati na odgovor, gotovo“, odvrne on.

„Seveda!“

„Potem vam bom imel mnogo povedati.“

Ona je zardela in rekla za trenutek: „Tem boljše!“

Še enkrat mu poda roko in ga nežno pogleda. On je držal njeno roko dolgo, tako dolgo, da je jel knez mrmrati.

In kakor je cenjeni bralec in bralka že sprevidela, tako se je zgodilo.

Z vse drugačnimi čustvi se je vrnila Evgenija v očetovski grad. Snubitev kneza ji je sicer laskala, ali njene misli so bile pri resnem delavcu, pri onem umetniku, kateri ji je odslej poročal o vsem svojem početju.

Vsako pismo Ratmira je bilo zanjo zaklad, vsak dan, ki ji je ga prinesel, dan veselja in radosti. Ni je snubil, ni je opeval, ali vse vrstice njegovega pisma so govorile ono sveto navdušenje za njo, koja je lastna le umetnikom za njih sanjave ideale.

In knez, ki je sprevidel, da ne opravi nič, je odpotoval in na njegovo mesto je prišel Ratimir.

Ni potreba govoriti dalje, kako je prišlo do tega. Ali nekega lepega večera sta korakala Evgenija in Ratimir po gozdnem potu čez ozko brv iz grada, sama, popolnoma sama in tako srečna...

V hiši rodbine Kazinskih so sedeli pri večerji. Silno se začudijo in planejo raz sedeže, ko zagledajo komteso. Ona pa reče smehljaje in nežno: „Zgubila sem zlato krono in Ratimir mi je dal krono iz cvetk svoje ljubezni... Ali me hočete ljubiti tako kakor njega?“

In jokali so se vsi veselja in angelj sreče in blaženosti je bil pri njih...